

Πρωτοβουλία για ένα Πολύμορφο Κίνημα στην Ψυχική Υγεία

Σε μια Αθήνα που συστηματικά τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται με βάση τις επιταγές της “ανάπτυξης” και του τουρισμού, ενώ παράλληλα το σύστημα ψυχικής υγείας και οι υπηρεσίες εξαρτήσεων διαλύονται, πρόσφατα ο Δήμαρχος Αθηναίων Χάρης Δούκας ανακοίνωσε τη δημιουργία μιας νέας δομής στον Βοτανικό (με βάση την απόφαση που είχε πάρει νωρίτερα μέσα στη χρονιά το Δημοτικό Συμβούλιο), υποτίθεται στο πλαίσιο της στρατηγικής “μείωσης της βλάβης”. Μαζί του, ως πολιτικοί συμμετοχοί, οι Υπουργοί της Νέας Δημοκρατίας Άδωνις Γεωργιάδης και Μιχάλης Χρυσοχοϊδής. Παρότι παρουσιάζεται ως ένας Χώρος Εποπτευόμενης Χρήσης (ΧΕΧ), το εγχείρημα αυτό δεν είναι τίποτε άλλο από μια επιχείρηση εκτοπισμού, επιτήρησης και πειθάρχησης των εξαρτημένων ατόμων — όχι παροχή φροντίδας.

Όπως υποστηρίζει ο Χ. Δούκας θα είναι ένας χώρος όπου οι τοξικοεξαρτημένοι θα μπορούν να κάνουν χρήση με περισσότερη “ασφάλεια” και “καθαρή σύριγγα”, όμως στην ουσία δεν πρόκειται για κάτι τέτοιο. Οι Χώροι Εποπτευόμενης Χρήσης (ΧΕΧ) ως στρατηγική μείωσης της βλάβης βασιζονται όντως στην ύπαρξη ενός χώρου ασφάλειας για τα εξαρτημένα άτομα, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει και ως γέφυρα με υπηρεσίες φροντίδας, ψυχοκοινωνικής στήριξης και θεραπείας. Και ποιος χώρος θα ήταν καταλληλότερος για κάτι τέτοιο, από έναν χώρο μακριά από τον αστικό ιστό, πόσο μάλλον το κέντρο της Αθήνας; Μιλάμε στην πραγματικότητα για ένα στρατοπεδικού τύπου γκέτο, ένα “μαντρί” εκτός αστικού ιστού, προϊόν επίσημης διυπουργικής απόφασης (Υπουργεία Υγείας, Προστασίας του Πολίτη, Δήμος Αθηναίων) με τη συνέργεια ΕΛ.ΑΣ, Δημοτικής Αστυνομίας, ΚΕΘΕΑ και ΟΚΑΝΑ. Ο χώρος αυτός όχι μόνο δεν απαντά στις ανάγκες των εξαρτημένων, αλλά τις καταπατά. Γιατί όταν οι βασικοί ρόλοι έχουν ανατεθεί στην αστυνομία, δεν πρόκειται για χώρο υποστήριξης και φροντίδας, αλλά για κέντρο κράτησης.

Οι εξαρτημένοι δεν πρόκειται να προσεγγίσουν τον χώρο αυτό επειδή δήθεν προσφέρεται “καθαρή σύριγγα” και “ασφαλής χρήση”. Θα μεταφερθούν εκεί με “επιχειρήσεις-σκούπα”, με

βία, με κλούβες, ως ανεπιθύμητα σώματα. Είναι το επόμενο βήμα στη μακρά πορεία ενός απάνθρωπου σχεδιασμού: απομάκρυνση των ανθρώπων “που χαλάνε την εικόνα”, εκκαθάριση των δρόμων ενόψει τουριστικής σεζόν, εκδίωξη των ανεπιθύμητων από το κέντρο.

Άλλωστε, η ιστορία είναι λίγο πολύ γνωστή. Πρώτα έρχεται ο χρόνιος στιγματισμός όλων των ψυχικά ασθενών και των εξαρτημένων χρηστών και μετά ο αποκλεισμός. Ένα πολύ βολικό αφήγημα, που τους θέλει “επικίνδυνους” και “υγειονομικές βόμβες”, εντείνοντας με αυτόν τον τρόπο την περιθωριοποίησή τους και καθιστώντας δυσκολότερη την ένταξή τους στην κοινωνία.

Πάνω σε αυτό το αφήγημα ακριβώς επιχειρούν να πατήσουν τόσο ο κ. Δούκας όσο και η κυβέρνηση, όσο και αν προσπαθούν να μας πείσει ότι η δημιουργία αυτού του χώρου είναι για να βοηθήσει και τα ίδια τα τοξικοεξαρτημένα άτομα.

Πώς όμως θα μπορούσε η περαιτέρω περιθωριοποίηση αυτών των ατόμων να είναι “για το καλό τους”;

Πώς θα μπορούσε το στοίβαγμα περισσότερων των 400 ατόμων σε έναν περιφραγμένο χώρο να τα ωφελήσει;

Πώς θα μπορούσε η περαιτέρω καταστολή να είναι η απάντηση στην τοξικοεξάρτηση;

Προφανώς, στόχος δεν θα είναι μόνο η “εποπτευόμενη χρήση” αλλά η επιτήρηση και ο έλεγχος, την οποία θα σπεύσουν να παρέχουν περισσότερα σώματα ασφαλείας, καθιστώντας τους χώρους εποπτευόμενης χρήσης σε σύγχρονα στρατόπεδα.

Η υποκρισία δεν έχει όρια. Την ώρα που δήθεν κόπτονται για την υγεία των εξαρτημένων, αφήνουν να **καταρρέουν οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας**. Ψηφίζουν νόμους όπως αυτός του Βαρτζόπουλου, που διαλύει τα θεραπευτικά προγράμματα, συγχωνεύοντάς τα σε οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου, ακυρώνοντας τη φιλοσοφία τους και οδηγώντας τα σταδιακά στο κλείσιμο.

Την ίδια στιγμή, τα εξαρτημένα άτομα βαφτίζονται “υγειονομικές βόμβες”, “μιαροί”, “κίνδυνος για την κοινωνία”, σε ένα αφήγημα που δικαιολογεί την καταστολή και την ιδρυματοποίηση. Για εμάς είναι δεδομένο ότι κανένα ενδιαφέρον δεν υπάρχει, ούτε από τον Δήμο, ούτε βέβαια από την κυβέρνηση. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό το πώς ο Χ. Δούκας κάνει λόγο για “γκετοποίηση” και κίνδυνο στο κέντρο της Αθήνας. Προφανώς ενόψει της τουριστικής σεζόν δεν θα ήταν πολύ “βολική” η παρουσία των τοξικοεξαρτημένων σε

κεντρικούς δρόμους. Όπως επίσης χαρακτηριστική είναι και η αντίδραση ορισμένων κατοίκων της περιοχής, που ενσωματώνουν το κυρίαρχο αφήγημα, υιοθετώντας μια βαθιά ακροδεξιά και ρατσιστική ρητορική περί “σκουπιδότοπου”.

Δεν ξεχνάμε: το πρόβλημα της εξάρτησης είναι βαθιά κοινωνικό και πολιτικό. Οι άνθρωποι που εξαρτώνται δεν προέκυψαν τυχαία. Είναι το αποτέλεσμα της φτώχειας, της κοινωνικής αποσάθρωσης, της απουσίας υποστηρικτικών δομών, της ψυχικής εξαθλίωσης. Και η απάντηση δεν μπορεί να είναι ο εκτοπισμός. Δεν μπορεί να είναι το “καθάρισμα” του κέντρου. **Δεν μπορεί να είναι η αποθήκευση των ανθρώπων-προβλημάτων στις παρυφές της πόλης, για να μη φαίνονται.**

Η στρατηγική της μείωσης της βλάβης δεν μπορεί να είναι πρόφαση για τον έλεγχο, την καταστολή και την αναπαραγωγή της εξάρτησης. Ούτε μπορεί να εφαρμοστεί αποσπασματικά, χωρίς δομές, χωρίς φροντίδα, χωρίς δικαιώματα. Ναι, χρειάζεται μια **ολιστική πολιτική: πρόληψη, θεραπεία, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, πρόσβαση σε δικαιώματα — στέγη, εργασία, περίθαλψη. Όχι στρατόπεδα.**

Απέναντι στη βαρβαρότητα που χτίζεται στον Βοτανικό, οφείλουμε να σταθούμε καθαρά και δυνατά. **Όχι σε χώρους-γκέτο.** Όχι στη διαχείριση των ανθρώπων ως σκουπίδια. Όχι στην πόλη-βιτρίνα που θυσιάζει ζωές για να φαίνεται “καθαρή”. Απέναντι στην υποκρισία χρειάζεται να θυμίζουμε πάντα την ανάγκη για στήριξη, την ανάγκη για φροντίδα, την ανάγκη για αλληλεγγύη.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΟΛΥΜΟΡΦΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ